

POSTSOVET MƏKANDA AZƏRBAYCAN CAZ SƏNƏTİNDƏ ƏSAS ÜSLUB TƏMAYÜLLƏRİ

Cəmilə ƏMİROVA

İnterpretasiya (təfsir) hər hansı bir fərqləndirməyə məruz qalmayan musiqi intizamıdır, çünki o, ifaçılıq daxilində inkişaf etmiş və həmişə ayrı bir elm kimi qəbul edilməmişdir. Bu terminə və onun əsaslarına maraq yalnız XX əsrin əvvəllərində rus musiqişünasları Artur Rubinstein, Qriqoriy Koqan, Leonid Barenboym tərəfindən öyrənilmiş və sənədləşdirilmişdir [1]. Interpretasiya iki musiqi faktoru (psixoloji və musiqi) əhatə edən bir sənət hissəsi kimi özünü göstərmişdir. Psixoloji faktorlar arasında musiqi istedadı, dinləyicini (tamaşacını) cəlb etmək bacarığı, tamaşaçı auditoriyasına təsir və s. göstərmək olar, musiqi faktorları anlamına isə, ifaçı şəxsiyyətinin daha dərin xüsusiyyətləri, materialın savadlı şəkildə "təqdim edilməsi", səhnədə "amplua" yaratmaq bacarığı daxildir.

Caz interpretasiyası ilham mənbəyi və yeni mədəni təsir mənbəyi kimi, tədqiqatçılardan öz inkişafı çərçivəsində müəyyən qədər dəqiqləşdirmə tələb edir. Cazda, improvizasiyanın tərkib hissəsi olan interpretasiya o dərəcədə mühüm bədii materialdır ki, onun təhlili vacibdir. O, əsərlərin mahiyyətini və mənasını açıqlayır, həmçinin ifaçının simasını təhlil etməyə kömək edir.

Caz özünüifadə sənəti kimi öz-özlüyündə interpretasiyanın bir təzahürüdür. Bundan başqa, caz, improvizasiya şəklində yaradılmış musiqidir və burada ifaçılığın Subyektiv və ya Obyektiv tərəfini müəyyən etmək mümkün deyil ki, bu da onu Klassik pianizmdən fərqləndirir. Burada şərh verilmiş bir obraz deyil, musiqinin özünün psixoloji-emosional məzmunu, duyğusal mesajdır. Mövzuya dair ifaçının öz baxışının təzahürü misilsiz dərəcədə daha mənalıdır və daha dərinidir.

Azərbaycanın caz pianizmi özünü kifayət qədər xüsusi tarixi inkişaf formasında göstərmişdir. Əgər Qərb musiqişünaslıq elmində (Harri Giddins və Skott Devın "Jazz" kitabında) (2009)[2] təfsirlərin musiqi təhlili nümunələrini tapmaq olarsa, Azərbaycan cazı heç vaxt öyrənilməmiş, elmi tədqiqatlar və əsərlər çərçivəsində analitik təhlilə məruz qalmamışdır. Azərbaycan cazının interpretasiyasının bütün tarixi görünməz keçib və ancaq onun kompozisiyaları daxilində cəmlənmişdir. Tarixi kontekstdə Azərbaycanda caz T. Quliyevin və Niyazinin səyləri nəticəsində özünü göstərmişdir.[3] Caz ilə muğamın vəhdəti bu istiqamətin populyarlaşmasını yeni təkan vermişdir. Milli pianizmdə caz elementləri olan etnik musiqi onun inkişafının sonrakı yolunu dərhal müəyyənləşdirmişdir. Lakin, onun ifaçılıq aspektləri daha sonra formalaşmışdır. V. Mustafazadənin və R. Babayevin yaradıcılığında caz özünəməxsusluğu və öz yaradıcı simasını qazanmışdır. R. Babayevin cazı onun öz fərdiliyini üzə çıxarmaq

üçün bir vasitə olmuşdur, o, kompozisiya strukturuna Avropa ənənəsi mövqeyindən, caz ritmlərinin və üslubunun vəhdəti nəzərindən baxırdı.

Vaqif Mustafazadənin yaradıcılığında caz, milli caz mədəniyyəti üçün yeni üslub layını göstərdi, dünya cazı üçün isə - etno-caz istiqamətində yüksək bədii dəst-xəttlərdən biri olan yeni bir yön qazandı. Muğamı lado-harmonik əsas kimi götürərək və öz musiqisinin emosional məzmunu və obrazlarının ötürülməsi üçün istifadə edərək V. Mustafazadə qeyri-adi yüksəkliklərə nail olmuşdur. Onun ifası, parlaq milli koloritlə və öz dəst-xətti ilə seçilmişdir, bu da onun musiqisinə təkrarsızlıq və qeyri-adi dramatik bəxş edmişdir. Ənənəvi və yeni caz üslublarının musiqi dilini xalq musiqisi elementləri ilə zənginləşdirən V. Mustafazadə və R. Babayev sonradan bir neçə nəsillə Azərbaycan ifaçıları tərəfindən inkişaf etdirdikləri ənənələrin yaranması yoluna qədəm qoymuşlar.

Postsovet dövründən başlayan ən yeni caz pianizm tarixi, hər birinin öz zövqünə, dünyagörüşünə, istedadına və oyun tərzinə sahib olan ifaçıların meydana çıxması ilə xarakterizə olunur. Yeni musiqi dili və bəstəkarlıq texnikasının davamlı axtarışı, fərdi dəst-xətti, məzmunu dərinədən yanaşma və müxtəlif problemlərə maraq Azərbaycan ifaçılarının yeni nəslini səciyyələndirir. Demək olar ki, hər bir pianoçu və musiqiçi, bu və ya digər şəkildə, eyni zamanda dünya klassik akademik irsinə və caz klassiklərinin ənənələrinə diqqət yetirərək, cazının klassiklərinin qoyduğu milli ənənələri öz nəzəri və ifa tərziləri ilə yenidən düşünməyə çalışır. Solistlərin bu cür rəngarəng dəstəsi cazın muğamla sintezi çərçivəsində təkamülünü göstərir. Post-bop və muğam musiqisi, caz-rok və fyujn sintezi, elektron musiqinin eisid-caz istiqaməti ilə, smuz-caz, fanki-caz və digər yeni birləşdirilməsi üslubları axtarırdılar. Solist ifaçıların bir birindən fərqlənən dəstəsi cazın yeni məkanda təkamülünü həm dünya klassikasının dərk olunması baxımından, həm də cazın muğamla sintezi istiqamətində əks etdirir. Bu, müxtəlif pianoçuların yaradıcılığında etno-cazın çoxcəhətli təzahürü ilə şərtlənir. Məhz interpretasiya sayəsində milli caz ifaçılığının bütün tarixini izləmək, onun məqsəd və vəzifələrini müəyyən etmək, ifaçıların istedad və fantaziyalarının sayəsində keçmiş standart materialın yeni cəhətlər əldə etdiyini görmək olar.

Bu gün parlaq pianoçular və aparıcı bendlidlər arasında **Salman Qəmbərovu** (1959) qeyd etmək olar. Əla bəstəkar və musiqişünaslıq bazası onun yaradıcılığının parlaq texniki cəhətini və fikrinin ümumi istiqamətini formalaşdırıb. Onun geniş, erudisiyası dünyagörüşü, bədii zövqü caz standartlarının mahir və

ixtiraçılıq təfsirlərini istiqamətləndirir. Onun ifası intellektual bir başlanğıc və məzmun dərinliyi, obrazların və seçilmiş mövzuların semantik tərəfinin bəzi simvolikaları və çox yönlülükə olması ilə fərqlənir. Eyni zamanda, dəqiq seçilmiş kompozisiya quruluşunu sona qədər qoruyub saxlayaraq S. Qəmbərov özünü bir pianoçu-filosof kimi göstərir. Obrazlar və musiqinin bütün dramaturgiyasının üzərində dəqiq xırda iş onun ifaçılığın son çizgiləridir. Qeyd etmək lazımdır ki, onun ifasında həddindən artıq akademizm və sentimentallıq yoxdur. Qarşıya qoyulmuş bədii məqsəd, kompozisiyanın və ya dövrün ideoloji məzmununa görə, onun stilistik arsenalı etno-caz, avanqard və sərbəst caza qədər genişləne bilər, eyni zamanda bir üslub çeşidi ilə də məhdudlaşa bilər. Bu ciddi münasibət və ifaçılıqda sadıqlıq onun obrazını tamamlayır. O, öz yaradıcılığında tez-tez onun interpretasiyasında "yeni" səslənməyə malik olan müxtəlif klassik musiqi nümunələrinə müraciət edirdi. Formanın ciddiliyini qoruyub saxlamağa çalışır və təqdim edilən materialı təhrif etmədən, şərhdə düşünülmiş bir yanaşma istifadə edir. Onun işləri arasında "Lieder Leaders" (F. Məmmədova ilə duet), eləcə də saksofonçu E. Verner (Almaniya) ilə ifa üçün yazılmış "StandArt" (2005) kompozisiyalarını göstərmək olar. "Lieder Leaders" də olduğu kimi, burada da müəyyən tematik və obraz konsepsiyası mövcuddur. Hekayənin müəyyən anlarında qəhrəmanın keçmişdə yaşadığı lirik obrazlar meydana çıxır. Beləliklə, kompozisiyaların seçilməsi və onların ardıcılığı bədii məzmununda müəyyən edilmişdir.

«A look in your deep dark eyes» (Verger Englert). Kompozisiya solo saksofonun kəlmələri ilə başlayır. Onun fonunda fortepiano bütün harmonik konstruksiyaları seyrək akkord silsiləsi ilə tamamlayır. Duet təqdimat formasına baxmayaraq, fortepiano partiyası ayrı-ayrılıqda səslənir, əslində, öz səs və ideya dünyasında yaşayır. S. Qəmbərov atonal dərin improvizə gedişlərindən istifadə edir və bu gedişlər gah zənglə səslənir, gah da kar əks-səda doğurur. Bütün kompozisiya strukturu dərin kədər və ağrı hiss olunduğu təmkinli tonlarda saxlanılır, eyni zamanda saksofon daha parlaq improvizasiyalarla kompozisiyanın ümumi təməlini çalarlandıdır.

«Girl from Ipanema» (Antonio Karlos Jobim). Forte piano partiyası burada mövzunun ümumi konturları və melodik istiqamətini verən parçalanmış və yüngül akkordlarla fərqlənir. Orijinaldan fərqli olaraq, S. Qəmbərovun interpretasiyasında fərqli xarakter və əhval-ruhiyyə mövcuddur. Cəsarətli, sarkastik və istehzal traktovka əsərə təkrar olunmaz parlı və kolorit gətirir, cazibədar və qeyri-sabit akkordlarla ifadə edilmiş fortepiano mövzusu, saksofonun yumşaq və incə səslənməsi ilə ziddiyyət təşkil edir. Lakin, kulminasiya nöqtəsində onlar "ünsiyyət" taktikasını «dəyişirlər», və fakturanı mübahisəyə və ya qarşı qüvvələrin mübarizəsinə bənzər daha kəskin təzadlarla dolğunlaşdırırlar. Dramaturgiya baxımından, bu maraqlı anlayış yeni əhəmiyyət və məzmun kəsb edir. Kodada sakitlik və əmin-amanlıq əhval-ruhiyyəsi geri qaytarılır, bizi orijinala daha yaxınlaşdırır.

«In a Sentimental Mood» (Dyuk Ellinqton) Zərif, romantik interpretasiya tamamilə daxili harmoniyaya və təmiz çalarlara tabedir. Sürətin belə incə və bacarıqlı təqdim edilməsi saksofon improvizasiyasının inkişafı üçün əla zəmindir. "Girl From Ipanema" - dan fərqli olaraq saksofon və fortepiano melodramatik vahidlik təşkil edir. S. Qəmbərov vasitələrin ifadəliliyinə görə saksofon çalarlarına əhval-ruhiyyəni yaxınlaşdıraraq harmonik axarığa nail olur. Balladın işıqlı hissələri xüsusi formada ifadə olunur, keçidlərin uzun ardıcılığı ilə ötürülür.

«All the things you are» (Ceram Kern) obrazın şərhinə və harmonik işlənməyə orijinal yanaşma ilə S. Qəmbərov yeni estetik məzmununa nail olur. Orijinalıq ilk baxışdan dinləyiciyə sxematik və mürəkkəb riff əlaqə təəssüratı yaradan sürətli, yüngül və çəkisiz akkord keçidlərindən ibarətdir. Lakin tədricən pianoçuluq ideyanın yeniliyi müasir səs texnikaları ilə yeni çalarların ötürülməsi yolu ilə, stilistika avanqard, modernizmə yaxınlaşır. Klassik təqdimat vasitələrinə müraciət edərək, fortepiano texnikasının və üslubunun kaleydoskopunu yaradır. Ona fortepiano ilə "mübarizə"yə daxil olan və kulminasiya nöqtəsinə çatan koda, lirik sonluqla saksofon da qoşulur.

«Black Orpheus» (Lui Bonfa) Piano diqqətlə və düşüncəli şəkildə partiyasını aparır. Yene də "A look into your deep black eyes" dan dinləyiciyə belə tanış olan kədər və ümitsizlik atmosferi yaradılır. Obrazın və əhval-ruhiyyənin silsilə rabitəsi yaradılır ki, bu da əhval-ruhiyyənin müəyyən ardıcılığının təsadüfi olmadığını sübut edir. Saksofon melodiyası zərif, qeyri-adi və çox musiqili şəkildə aparır, kompozisiyanın qəlbini gizli simlərinə toxunur.

«Monk Memorial». Silsilə fortepiano zərblə ifa edilən akkordların fonunda saksofon improvizasiyasının parlaq, xarizmatik girişi ilə başa çatır. Onların hər biri Telonius Monkun obrazını göstərməyə çalışır, yeni təcəssüm ilə, və qeyri-sabit əhval-ruhiyyə, akkordların və passajların ardıcıl növbəsi seçimi ilə dikte olunmuşdur. T. Monkun doğrudan da bu şəxsi keyfiyyətlərə malik olduğunu nəzərə alaraq, C. Qəmbərov və E. Verner istifadə etdiyi ifadəli vasitələri başa düşmək olar. Bu zaman onlar obyektivliyi və ifa dəqiqliyini itirmirlər, çünki, əslində, musiqi parçaları improvizəyə çevrilir. Saksofon musiqinin dili vasitəsilə dialoqun əks olunduğu canlı və parlaq rənglərlə fortepiano tamamlayağa çalışır. Onlar sual-cavab kimi sadə və standart bir formanı tam rəngli bir tabloya çevirirlər.

Bu caz albomu çox cəsarətli interpretasiya keyfiyyətləri ilə, həmçinin faktura və maraqlı harmonik həllər vasitəsi ilə seçilir. S. Qəmbərov şəxsiyyətinin müxtəlif təzahürlərini göstərməkdən qorxmur. O, özünə meydan oxuyur, çünki yerinə yetirilmiş və standart vasitələrlə formalaşmış yeni ifadəli maneranın nümayişinə qərar verir. Obrazlı münasibətində o, öz baxışlarında və emosiyalarında köklü dəyişikliklər yoluna çıxır, lakin o, öz təfsirinə və baxışlarına sadıq olmağa çalışır. Bu albom "Lieder Leaders" - dan daha parlaq rənglərlə, kəskin təzadlarla tamamilə fərqlənir.

cəsəratli harmonik konstruksiyalar, "Leaders Leaders" - də obrazların və əhval-ruhiyyənin şərhli fəlsəfi və intellektual konsepsiyada ifadə olunur.

Emil Əfrasiyab (1982) Azərbaycanın müasir caz sənətinin istedadlı ifaçılarından biridir. Bir pianoçu kimi, musiqi materialının parlaq və rəngarəng təqdimatı ilə seçilir. Onun interpretasiyasında musiqili və faktura zəngin daxili məzmun və forma ilə doludur, səs müxtəlifliyi və səs dərinliyi ilə fərqlənir. O, materialı ifadəli vasitələrlə şərh etməyi bacırır, icra zamanı ən ürəkəçən və gizli anları təcəssüm etdirməyə bacarıqlıdır, eyni zamanda, daxili drammatizm və xarizma ilə dolu, xüsusilə dözümlülük və konsentrasiya tələb olunan kulminasiya nöqtələrində özünü göstərir. O, musiqi romantizminin ifadəli vasitələrindən və akademik musiqiyə daha çox oxşayan caz üslublarından məharətlə istifadə edir. Onun istedadının temperamenti və gücü, onun şəxsi xüsusiyyətlərini tamamilə əks etdirir, əsərlərin obrazını dünyagörüşünün geniş aspektində nəzərdən keçirə bilən insan kimi. "Geniş" dedikdə, o, daxili çərçivəni yenidən qura bilir və melodiyanın məntiqi sonuna qədər gətirib çıxarır. Onun melodik xətti tam və dəqiqdir. Səslənmə və musiqi duyumu onun improvizasiyada olan başlanğıc nöqtəsidir. Parlaq səslənmə, fliqran ifası və frazirovkası onun ifaçılıq sənətinin ən güclü tərəfləridir. Kompozisiya strukturu həmişə onun yaradıcı təxəyyülünə və dramatik tərkibinə tabedir. Lirik-romantik əhval-ruhiyyə və gözəl, detallara qədər işlənib hazırlanmış pianizm, musiqi obrazlarının və ideyaların ilhamlanması onu müasir pianoçular sırasında fərqləndirir.

"Fantasy on Vagif Mustafade". Fortepiano partiyası bütün klaviaturanı əhatə edən aydın passajlarla inkişaf edən bir giriş qurur. Pianoçu klassik ifa tərzində kompozisiyanı inkişaf etdirir, onun ifaçılıq gücü hiss olunur və onun səslənmənin tam ahəngdarlığı üzə çıxır. Onun icrasında musiqili toxunuş xüsusilə qiymətlidir, mürəkkəb texniki passajları, bütün harmonik palitranı eşitmək mümkündür. Əhval-ruhiyyəyə və xarakterə görə interpretasiya V. Mustafazadəyə yaxındır. Lakin, orijinal materialın təqdim edilməsində şəkildə və verilməsi bir fərq var, çünki burada ehtirasların təqdimi və emosional coşğunluğu, improvizasiyanın melodik tərəfinin texniki ifadəliliyi daha çoxdur. Bu zaman bütün kompozisiya formaverici əhəmiyyət kəsb edən "vahid" nəfəs üzərində ifa edilir.

1 Saylı Konsert (Vaqif Mustafazadə). Fortepiano konserti caz pianizmində yeni janr sayılır. Corc Gersvinin "Blyuz tonlarında rapsodiya" dövründən bəri, caz improvizasiyası konsert janrının həcminə çatmamışdı. E. Əfrasiyabın təfsiri, onun yaradıcılıq istedadının növbəti sübutudur. Konsert öz strukturu ilə maraqlıdır, çünki əslində, iki-üç fərqli mövzu üzərində qurulmuşdur. Onların hər biri yenilənir və təsvir zamanı zənginləşir. Bütün mövzuları şərti olaraq əsas partiyalara Sonata formasına görə bölmək olar. Pianistin şərhində hər bir epizod (partiya) yeni bir şəkildə səslənir. E. Əfrasiyab əsas partiyada dəqiq ritmik nəbzi və nəfəsi hiss edir, barmaqlarının altında olan fakturanı parlaq və möhtəşəm emosional şəkildə əzəmətli təqdim edir.

Kontrast lirik fraqmentlər (köməkçi partiya) mətnin mənasını dərinləndirən izah etməklə və V. Mustafazadənin ən yaxşı romantik səhifələrinin gözəl ötürülməsi ilə fərqlənir. Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, violin köməkçi partiyaya başlayır və onu fortepianoya ötürür, səs rənglərinin bütün gözəlliyini göstərməyə çalışır və skripkanın uzun və dərin səsini təqlid edir. Emosional kulminasiya nöqtəsi əldə edərək, sürətli və gərgin əsas partiya geri qaydır. O, dalğalı və gərgindir. İkinci dəfə köməkçi partiyasının keçirilməsi milli motivlərlə yenilənir, bu da əsərin strukturuna Azərbaycan kolorit və nəfislik struktura gətirir, eyni zamanda o, yeni dramatik çərçivələrdə daha kədərli və faciəvi səslənir. Muğam dövrüylərində qurulmuş koda güclü və dramatik səslənir, bununla da kompozisiya strukturunu tamamlayaraq onun novatorluğunu qeyd edirik.

Vaqif Sadiqov (1946) sovet və Azərbaycan caz musiqiçilərinin yaşlı nəslinin nümayəndəsidir. Onun ifası parlaq melodiya xətti, hər səsdə harmoniyaların fliqranlılığı və zərifliyi ilə fərqlənir. Onun ifasının misilsiz incəliyi və ziyalılığı improvizasiyalarında ön plana çıxır, improvizasiyalarının sadəliyinə baxmayaraq, pianoçu aparatının keyfiyyəti, məxməri toxunuşu və melodik xəttin səsi hiss olunur. Ona xas olan taktika, aydınlıq, ifa zamanı yüngüllük ilə xarakterizə olunur, mürəkkəb akkordlar, əlavə notlar və ya parlaq kombinasiyalarla melodik xətti "həddindən artıq yükləmir". Onun ifasının fərqləndirici xüsusiyyətlərindən cəhətsiz, təmtəraqsız sakit manerasını qeyd etmək lazımdır. "Küçələrə su səpdim", "Sarı gəlin", "Gözəl oxuma" kimi Azərbaycan melodialarını interpretasiya etməsini də göstərmək lazımdır. Burada pianizmin ən yaxşı xüsusiyyətləri, parlaq milli harmonik xətti nümayiş etdirilir, lakin o, çox incədir, aydındır və musiqi formasına görə yığılmışdır. O, bütün kompozisiyanı musiqiçi və ifaçının ziyalı simasını saxlamaqla, "yüngül" və keyfiyyətli tərtibatda təqdim etməyi bacırır. Onun ifasını və üslubunu Erroll Garner, Ahmad Camal, Tommi Flanegen kimi caz pianoçularının üslubu ilə müqayisə etmək olar.

"Meeting beloved one" ("Caspian Groove" CD-albomu) - "Küçələrə su səpmişəm" xalq melodiyasına əsaslanan zərif kompozisiyasıdır. Burada pianoçunun bir-birinin ardınca çox ehtiyatla harmoniyanın və melodik xəttin ("qatları") nı açdığı geniş səsləli melodik şəkil nümayiş olunur. Eyni zamanda, sol əl çox lakonik və sadə bir şəkildə müşayiət edir və "uzanan" notlar gətirir. Əsas melodiyanın təkrarlanması zamanı sehrlə və "şüşə" səs yaradan uzaq registrlərdən istifadə edir. Orta hissə də artıq səslənən materialın əsasında kul-caz üslubunda harmonik passajları inkişaf etdirir. O, çox sərbəst və rahat öz melodik-bədii imkanlarını göstərərək tempi sürətləndirib azaldaraq, atonal birləşmələri, qeyri uyğun akkord ardıcılıqlarından istifadə edərək harmonik passajlarla "oyunayır".

«Inseparable» Tofiq Quliyevin "Sən mənimsən, mən sənə" mahnısı əsasında yazılmışdır. Vaqif Sadiqovun pianoçuluğunun yeni xüsusiyyətləri bu improvizədə özünü göstərir. O, özünün dinamik stilistik ifa tərzini nümayiş etdirir, burada bütün kompozisiya "canlı" və ritmik nəbzə dolu olaraq, hansı ki, girişdə

xüsusilə seçilir. O, milli motıvdən çox məhərdlə istifadə edərək, onu sərbəst şəkildə interpretasiya edir və eyni zamanda əsərin forması məntiqi cəhətdən düzgün tərtib olunur. Burada V. Mustafazadə ilə analogiya aparmaq olar, çünki mürəkkəb musiqi konstruksiyasını, formalarını pozmadan əldə "saxlamaq" mümkün olur. Həmçinin melodiyanın yüngül, Ajur təfsirini qeyd edərək demək lazımdır ki, bəzək-trel ümumi sürətli tempə yumşaqlyıq verir.

Müasir caz pianoçularının üç müxtəlif pianoçusunu nəzərdən keçirərək, demək olar ki, caz sənətinin müxtəlif üslub cərəyanları, eləcə də V. Mustafazadənin ənənələri onların yaradıcılığında öz əksini tapmışdır. Lakin, onların hər biri onun bu üslubları öz bədii məqsədlərinə tabe etmişdir. V. Mustafazadə irsinin həyata keçirilməsi üçün S. Qəmbərov və Emil Əfrasiyab

öz yolunu tapmışdır. Caz pianoçularımız onun improvizasiyalarını və ifa tərzini yenidən nəzərdən keçirərək öz yaradıcılıq yollarını tapıblar. Məsələn, S. Qəmbərov müasir dövrdə yaradıcılığını yeni, orijinal interpretasiya yanaşmalarına tabe etmək məqsədilə ənənələrə yanaşır, Emil Əfrasiyab isə kompozisiyaları Azərbaycan motivləri və muğam üslubu ilə zənginləşdirərək interpretasiya edir. Vagif Sadiqov isə interpretasiyanın ən incə və təsirli anlarını klassik caz üslubları, meynstrim və konkret albomda ("Caspian groove") muğam ənənəsi ilə əlaqələndirərək açıqlayır. Milli kolorit və caz ənənələrinin bu cür rəngarəng şəkildə təqdim edilməsi caz piano irsinin yeni keyfiyyət səviyyəsini formalaşdır, caz pianoçusunun səviyyəsini yüksəldir, onun obrazlı və texniki-kompozisiya inkişafını müasir dövrdə istiqamətləndirir.

ƏDƏBİYYAT

- 1) Алексеев А. История фортепианного искусства: Учебник в 3-х ч. - Ч.1 и 2. - 2-е изд., доп. - М.: Издательство «Музыка», 1988. - 415 с., нот.
- 2) Giddins H., S. Deveaux., Jazz. - New York: W.W Norton & Company Inc., 2009, 720 p.
- 3) Фархадов Р., Бабаева Ф. Рафик Бабаев. От темы к импровизу. - Баку.: ООО Letterpress, 2010, 241 с.
- 4) Фархадов Р. Вагиф Мустафазаде. - Баку, Язычы, 1986

Интернет ссылки:

- 1) Vagif Mustafazade - 78 (Üz.Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasında Konsert)
<https://www.youtube.com/watch?v=SguierWKulc>
- 2) Emil Afrasiyab - Fantasy of Vagif Mustafazade
<https://www.youtube.com/watch?v=ZSk3lVZ3WKw>
- 3) Werner Englert & Salman Gambarov StandArts Dialogue (2005) CD.
- 4) Vagif Sadykhov «Caspian Groove» (2018) CD

В статье даётся краткая информация о ведущих стилевых тенденциях в азербайджанском джазовом искусстве постсоветского периода, а также затрагивается значение и определенные этапы истории интерпретации. На примере творчества Салмана Гамбарова, Эмиля Афрасияба и Вагифа Садыхова автор статьи описывает как различные джазовые стили, такие как традиционный стиль, модальный джаз и этно-джаз (выработанный в творчестве Вагифа Мустафазаде) нашли своё отражение в их творчестве.

Ключевые слова: джаз, интерпретация, исполнение, импровизация

The article provides brief information about the leading stylistic trends in Azerbaijani jazz art of the post-Soviet period, as well as touches on the meaning and certain stages of the history of interpretation. Using the example of Salman Gambarov, Emil Afrasiyab, and Vagif Sadykhov, the author describes how various jazz styles, such as traditional style, modal jazz, and ethno-jazz (developed in the work of Vagif Mustafazade) are reflected in their work.

Key Words: jazz, interpretation, performance, improvisation.